

**Секція 6**  
**Психолого-педагогічні технології формування лідерських**  
**якостей сучасного фахівця**

*Бондаренко К.О., Черкашин А.І.*  
*м. Харків, Україна*

**СТУДЕНТСЬКИЙ ВІК ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ**  
**ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ**

Студентський вік є сензитивним періодом для розвитку основних соціогенних потенцій людини. Вища освіта має величезний вплив на психіку людини, розвиток його особистості. За час навчання у ВНЗ, при наявності сприятливих умов у студентів відбувається розвиток всіх рівнів психіки [1].

Вчені визначають, що в молодості людина максимально працездатна, витримує найбільші фізичні і психічні навантаження, найбільш здатна до оволодіння складними способами інтелектуальної діяльності. Найлегше купуються всі необхідні в обраній професії знання, вміння і навички, розвиваються необхідні спеціальні особистісні і функціональні якості (організаторські здібності, ініціативність, мужність, винахідливість, необхідні в ряді професій, чіткість і акуратність, швидкість реакцій тощо).

В сучасних умовах ставляться підвищені вимоги до якості освіти. Дедалі частіше орієнтир робиться на виховання студента як конкурентоспроможну особистість, яка сама здатна розвивати власні позитивні якості, здатну до успіху і лідерства в своїй професійній діяльності. Особливу увагу у вирішенні цієї задачі приділяється тому, щоб ця особистість не тільки навчилася приймати самостійні рішення, а й нести за них відповідальність.

Розглядаючи студентство як «особливу соціальну категорію, специфічну спільність людей, організовано об'єднаних Університетом вищої освіти», В. А. Зимова виділяє основні характеристики студентського віку, що відрізняють його від інших груп населення високим освітнім рівнем, високою пізнавальною мотивацією, найвищою соціальною активністю і досить гармонійним поєднанням інтелектуальної і соціальної зрілості. У плані загальнопсихологічного розвитку студентство є періодом інтенсивної соціалізації людини, розвитку вищих пси-

хічних функцій, становлення всієї інтелектуальної системи і особистості в цілому, тобто має підставу для розвитку індивідуальності, в цілому [4].

О.О. Леонтьєв виділяє чотири значення поняття «індивідуальність»:

1) Індивідуальність як цілісність, неподільність (індивідуальна психологія А. Адлера, поняття індивідуальності у роботах В. С. Мерліна);

2) Індивідуальність як неповторність, унікальність, індивідуальні відмінності особистості;

3) Індивідуальність як специфічна форма буття індивідів;

4) Індивідуальність як певний рівень розвитку індивідуальної своєрідності, властивий не кожному індивіду («яскрава індивідуальність», «творча індивідуальність») [2].

Вітчизняні вчені, досліджуючи «індивідуальність», вказували на такі характеристики даного поняття, як: єдність, унікальність, особливість, без врахування яких неможливо вірно її зрозуміти, але які самі по собі ще не утворюють поняття «індивідуальність». Аналіз сучасних досліджень дає підставу доповнити дану характеристику ще одним поняттям – неповторність. Тобто підкреслюється необхідність у індивідуалізованому підході до навчання майбутніх спеціалістів, які будуть використовувати свої відмінності для досягнення максимального результату.

Проблема освіти особистості виступає в педагогіці свободи як проблема індивідуального саморозвитку, а педагогічний процес – як суб'єкт-суб'єктні відносини, співробітництво, співтворчість дорослого і дитини, в яких домінує рівний, взаємовигідний обмін особистісними смислами і досвідом.

Зараз необхідні люди, здатні бачити, прогнозувати і вирішувати виниклі проблеми. Сьогоднішні студенти – це завтрашні політики, економісти та інші фахівці, які займуть провідні положення в суспільстві, і стануть лідерами в тій чи іншій сфері діяльності. Для всебічного розвитку необхідні знання та умови для розвитку цих, та багатьох інших, якостей.

Організація і удосконалення системи безперервної освіти учнівської молоді неможливе без цілісного розуміння психічної і пізнавальної діяльності учня і глибокого вивчення психофізіологічних детермінант розвитку психіки на всіх ступенях навчання (Б.Г. Ананьєв [3], А.А. Бодалев, Б.Б. Косов та інші). Найважливішим принципом при

цьому є принцип комплексного підходу до вивчення здібностей студентів, тобто необхідно спиратися не тільки на знання закономірностей психічного розвитку, але і на знання індивідуальних особливостей студентів і в зв'язку з цим планомірно спрямовувати процес всебічного розвитку.

### **Список літератури:**

- 1.Абдулина, О.А. Личность студента в процессе профессиональной подготовки / О.А. Абдулина // Высшее образование в России. – 2003. – №3. – С. 23–24.
- 2.Леонтьев А.А. Грани проблемы индивидуальности // Психологические проблемы индивидуальности. Вып. III. М.; – Л., 1985. – С. 17–23.
- 3.Ананьев Б.Г. Человек как предмет познания. Л., 1969. – С. 327.
- 4.Абульханова-Славская К.А. Развитие личности в процессе жизнедеятельности // Психология формирования и развития личности. – М., 1981. – С. 19-44.
- 5.Черкашин А.І. Методологічні підходи до сучасних психолого-педагогічних досліджень особистості майбутніх працівників органів внутрішніх справ / А. І. Черкашин, Т. С. Вайда //Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти [Текст] : П78 зб. наук. праць / за ред. Л.Л. Товажнянського, О.Г. Романовського. – Вип. 40-41 (44-45). – Харків: НТУ “ХПІ”, 2014. – 400 с.
- 6.Костюк Г.С. Проблема личности в философском и психологическом аспектах // Избр. психол. тр. – М., 1988 (6). – С. 76–85.